

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben házhoz hozva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kizárólag visszafizetésére vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, május 28.

A városok kongresszusa.

Nagyfontosságú tanácskozás nyílt meg ma Győr város falai között.

Magyarország városainak küldöttei gyűltek össze, hogy feltárják az ország különböző városaiban észlelt bajokat s megbeszéljék a módokat, a melyekkel közös akció útján azokat orvosolhassák.

A nemzet ereje, különösen magyar szempontból, a városokban van. Ezek — kevés kivétellel — a magyar szellem és a magyar nemzeti megerősödés támpontjai és védőbástyái.

Büszkeségünk a székesfőváros s öröm tölt, mikor halljuk az idegenek elismerő dicséretét az ország szívéből. De azt be kell ismerni mindenkinek, hogy az állam a míg a fővárosért mindent megtett, a vidéki városokat teljesen elhanyagolta, a maguk erejére hagyta, sőt még a szorult viszonyokból keletkezett kérés szavuk sem talált meghallgatásra.

Még azt sem igen lehet az államra mondani, hogy a mit a jobb kezével ad, a ballal visszaveszi, mert a városok alig tudják, hogy jobb keze is van az államnak, csak a balkéznek hozzájárulásért feléjük nyújtott tenyerét látják.

Példa erre a nagy licitáció, a mit láttunk minden oly esetben, mikor állami érdekből kellett a vidéken valamit létesíteni. Annak juttatta, a ki nagyobb hozzájárulást biztosított az állam részére.

A vidéki városok, köztük éppen Nagy-

várad is, annyi állami funkciót végeznek, hogy évi kiadásuk rovatának tekintélyes összegét ezekért az állami funkciók végzéseért kell kiadniok. Így aztán csak a polgárok ujjab és ujjab megterhelése révén képesek a vidéki városok fejlődni.

Az iskolák fenntartásától az állami adók behajtásáig; a katonai beszállásolás elrendezésétől a különféle kézbesítésekig a városok terhe annyira más. De ezeken kívül még számtalan olyan állami funkció szakad a városok nyakába, a melyek sok költséggel járnak s nagyon is igénybe veszik a városi hivatalok tevékenységét.

Az utóbbi időben hallottunk ugyan a kormány köréből olyan hangokat, hogy a vidéki városok nagyobb figyelemben fognak részesülni, azonban éppen a jelen megmutatta, hogy a városok ujjab megpróbáltatásoknak lettek kitéve az állam részéről.

Nagyvárad például tekintélyes ezrektől esett el a sör- és cukoradó állami kezelésbe vétele által. Azt hisszük, hogy az ország több városa szintén részesült ebben az atyai gondoskodásban.

Nagyfontosságú kérdés a többek között az is, a melyet dr. Bulyovszky József, Nagyvárad város polgármestere vetett fel s a mely szintén tárgyalás alá kerül a győri kongresszuson.

Az egész országban a városok háztulajdonosai házbéradóval vannak megterhelve, csupán egy-két gazdag, vagyonos városban van behozva a házostályadórendszer. Hogy mily óriási teher-különbözetet jelent ez, elég annak felemlítése, miszerint a házbéradó legalább ötször

oly magas megadóztatás ugyanolyan objectum után, mint a házostályadó. Vagyis a legtöbb város ötször olyan magas adót fizet a házak után, mint néhány kivételes kedvezményt élvező város.

Ha csak ebben az egy dologban tudna a kongresszus némi eredményt elérni, nagyon messze kiható hasznos dolgot végezne.

A győri kongresszusra a vidéki városok tisztviselőinek színe-java gyűlt össze, hogy a bajok orvoslásán tanácskozzék. Mindenik érzi, hogy a vidéki városoknak hol és mi fáj; jó orvos módjára ki is találják az orvosságokat ezek gyógyítására, de kérdés, hogy az állam lesz-e jó patikus, hogy ezeket az orvosságokat megadja.

Fontos állami érdek, hogy az állam a jövőben segélyére legyen a vidéki városoknak a fejlődésben, mert ha a végtagok meg vannak bénítva, elerőtlenedik a törzs maga is. Vid.

Az erdélyi püspök.

Megemlékeztünk a napokban arról, hogy Wlassics Gyula kultuszminiszter az erdélyi püspök czimezése ügyében egy ujjab rendeletet adott ki, a melyben fenntartja multkori véleményét, hogy a történeti kútfők szerint az »erdélyi püspök« a helyes czim, de hozzáteszi, hogy használható az »erdélyi róm. kath. püspök« czim is, különös tekintettel arra, hogy a legutóbbi kinevezés — Majláth püspök coadjutorsága — alkalmával is ez a czim használtatott.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Levelek a párisi világkiállításról.

Páris, 1900. május 25.

Legfestőbb része és a legnagyobb népszerűségnek örvendő sötánya a párisi világkiállításnak a »Rue Les Nations« — a nemzetek utcája, — mely a Szajna balpartján, közvetlenül a folyó mellett terül el.

A világ összes nemzetei képviselve vannak itt egy-egy épülettel, melyeknek mindegyike az illető nép legjellemzőbb építészeti remekműve után készült. Ha egy sétát teszünk a páratlan szép utcában, úgy néhány óra leforgása alatt ugyiszólván beutazzuk mind az öt világrészt s megismerjük mindegyiknek lakosait, szokásait, iparát, földművelését és művészetét.

Ennél tanulságosabb sötát, etnografiai szempontból véve a dolgot, jelenleg a világ egyetlen részében sem tehetünk, mert csupán csak a párisi világkiállítás létrehozóinak sikerült ilyen tökéletes módon egy helyre összehozni mind a 4 világtájat.

Legelső palota, mely ez utcát megnyitja, Olaszország gót és renaissance stílusban épült palotája, mely már nagyságával is imponál. Csupa torony, oszlop, márvány pillér, kupola és szobor az egész, telve freskókkal, pazar aranyozással, amorettekkel, szobrokkal és czime-

rekkel. Az épület egy óriási kupolában végződik, melynek csúcsán egy aranyas lebeg kiterjesztett szárnyakkal.

A belseje olyan mint egy középkori székes-egyház hajója. Csúcsíves ablakain keresztül, melyeket élénk színekben pompázó üvegfestmények borítanak, tarka fényugár özönlik keresztül, mely misztikus fényt kölcsönöz az alant kiállított tárgyaknak.

Olaszország szobrászairól és festészeiről volt nevezetes, kezdve a rómaiaktól egészen napjainkig s így nem csoda, hogy a kiállított tárgyak is csaknem mind a művészet e két ágára vonatkoznak.

A világhírű Murano-i üvegyár legpazarabb remekműveit állította ki. Láthatunk itt 4—5 méter magas üveg virágtartókat, melyeknek elkészítése 2—3 évet vett igénybe, szobrokat, apró nippes tárgyakat és ezerféle apró csecse-becsét, melyek a modern lakás díszítésére szolgálnak; mind egytől-egyig érdemes a megtekintésre. Különösen szépek a fehér porcellánból égetett virágédények és tárczák, melyeket csak úgy kapkodnak az idegenek. Nem egy tálcán látható a felírás: Utánzatát megvette ez és ez s itt következik 40—50 név a világ minden részéből. Pedig még csak a kiállítás kezdetén vagyunk s egy-egy ilyen tálcza ára átlag 200—500 frank.

Az első emeleten látható fénykép-kiállítás Italia fotografusainak rendkívül fejlett műérzékéről tesz tanuságot. Némelyik fénykép valósá-

gos festmény számba megy; különösen a színes fotografiák meglepő szépek.

Közvetlenül Italia palotája mellett emelkedik Törökország kissé nehézkes külsejű épülete, mely olyan mint egy óriási koczká. Törökország természetesen szőnyeget és dohányt állított ki, no meg papucset és keleti édességeket. Az egész kiállítás egy óriási bazar, telve apró boltokkal, hol a tolokodó török kalmárok kínálatának vagyunk lépten-nyomon kitéve, kik jó borsos áron igyekeznek tudni portékáikon.

Az igaz, hogy ami például a dohányt illeti, a pipás ember szemének valóságos lakoma végig nézni ezt az ezerféle aranyárga színű illatos dohányt tartalmazó doboz gyűjteményt. Csak az a kár, hogy méregdrága minden. A legolcsóbb cigarettára 1 sou (15 fillér) s 3—4 szippantás az egész.

Legszébb darabja a kiállításnak, azon óriási keleti szőnyeg hasonmása, melyet a szultán tavaly ajándékozott II. Vilmos német császárnak. Ilyen fantasztikus virágokat s ilyen tarka színeket csak a bűbajos keleti ég alatt lehetett kigondolni s megvalósítani.

Érdemes megnézni a Bosporus mozgó panorámáját is, de a keleti színház megtekintését is csak az excentrikus dolgok kedvelőinek ajánlom. Mindenesetre a »kard tánc«-ot előadó török színészek bámulatos ügyességről tesznek tanuságot, de ilyenfajta dolgot minden czirkuszban láthatni manapság. — Minket magyarokat

Erre vonatkozólag a *Közművelődés*, az erdélyi egyházmegye hivatalos lapja a következőket írja:

»Tudomásul vesszük a miniszter urnak ezen újabb rendeletét, mely a miniszteri prudencia és a konzekvencia egyik legfrissebb hajtása. Tisztelettem megjegyezzük azonban, hogy a közjogi czimeknek éppen a történelmi jelleg teljes megőrzésében van értelmük és ennek következtében az a cím illeti meg az erdélyi püspököt, a melyet a püspökség alapításakor nyert, nem pedig olyan czimezés, mely később jött rövid ideig tartó és jogellenes használatba.

A miniszter aztán okoskodásának egyik legcsattanósabb és döntő argumentumaképpen azt hozza fel, hogy az »erdélyi róm. kath. püspök« cím használata annak a legfelső elhatározásnak a szövegében is, melylyel ő Felsége a jelenlegi püspök urat Lőnhart Ferencz püspök mellé utódlási joggal segédpüspökké kinevezte... Hát ez nem igaz. A királyi kéziratban, melyet lapunk jövő számában fogunk közjegyzőileg hitelesített másolatban közölni, erdélyi püspök szerepel. Hogy a hivatalos lap tévedésből vagy szántszándékkal hozta-e az »erdélyi róm. kath. püspök« címet, arról nem akarunk ezuttal bővebben szólni. De jellemző, hogy a miniszter ur önmaga által ellenjegyzett, tehát nagyon is jól ismert királyi kéziratot elferdített alakban hoz fel — látszólag bona fide — mult évi meggyőződésével szemben elfoglalt új álláspontja mellett. Hát ez mi? A Széll-kormány jog, igazság stb.-féle elv gyakorlati alkalmazása? Risum teneatis?!

Kétezer ujonez hiányzik.

Nagyon jól tudja a kormány, milyen nagy a kivándorlók száma egyebek közt Szepesvármegyében is. De azért nem sokat törődik vele, mert akkor a kivándorlás okainak gyógyításáról is gondoskodnia kellene. Erre pedig a kormány nem ér rá. Csinálja a nagy politikát, a kis emberek baja tehát nem érdekli. Rámutatunk arra a veszedelemre, mely Francziország hadierőjét fenyegeti az évenként tízezerrel apadó születések számával — nos, Magyarországot is ugyanez a veszély fenyegeti és pedig még

közelebről, mert innen a felnőtt hadkötelesek ezerszáma vándorolnak ki. Szepes vármegyében — mint levelezőnk írja — az ideai sorozáson 2198 katonaköteles nem jelent meg a sorozáson. A hiányzóknak ugyszólván mind Amerikában vannak. Így tessék emelni a hadsereg létszámát, ha a kivándorlás még eltart néhány évig. Hogy ennek a hazátlan népségnek a katonasorba jutó fiatalságával hogyan fog boldogulni a hadügyi kormány, az az ő dolga. Mi most csak annyit konstatálunk, hogy egy vármegyében, egy évben, egyszeri sorozáson 2198 fiatal ember nem jelent meg — tessék tenni róla.

Néppárti gyűlés.

A szentendrei választókerület néppárti választó polgárai *Duna-Bogdányban* 1900. évi június hó 4-én pünkösd hétfőn, d. u. 3 órakor néppárti gyűlést tartanak a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. Tartja: gr. Zichy Nándor. 2. A keresztény iskoláról és a keresztény nevelésről. Tartja: ugor nyai dr. Robitzek Ferencz, pápai kamarás. 3. A liberális egyházpolitikáról. Tartja: *Habrovsky* József, cs. és kir. ny. tábornok. 4. A keresztény sajtóról. Tartja *Auer* István, a »Cristliches Volksblatt« szerkesztője. 5. Elnöki zárszó.

A szociáldemokraták és az összeférhetetlenség.

A szociáldemokrata párt vezetősége vasárnap három helyre hívott össze népgyűlést, a melyek napirendjére a képviselők összeférhetetlenségi ügyét tűzte ki. E népgyűléseken azonban nagyon gyér számmal jelentek meg a munkások. Klarik Ferencz, Izrael Jakab, Baron Ede ismert szociálista agitátorok beszéltek, a kik felhívták a munkásokat, hogy készülődjenek a fővárosban június 3-án tartandó nagy tüntető körmenettel egybekötött nagygyűlésre, melyen tüntetni fognak a képviselők összeférhetetlensége ellen. Legnépesebb és legzajosabb volt különben a Külső-Vácsi-ut 13. sz. alatt egybehívott népgyűlés, mert itt tömegesen jelentek meg az ellenzéki szociáldemokraták is, de szónokaiknak a szót megadni nem akarták a párt vezetői.

A delegáció.

A magyar delegáció a főrendiház üléstermében ma délelőtt ismét plenáris ülést tartott és mindenekelőtt folytatta a hadügyi költségvetés tárgyalását.

Negyed tizenegy lett, mire *Szilágyi Dezső* elnök megnyitotta az ülést.

A szombati ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után:

Münnich Aurél előterjesztette a hadügyi albizottság jelentését. A tétéleket minden vita nélkül elfogadták.

Csupán az egyik tételnél tett *Horánszky* Nándor rövid megjegyzéseket, kinek aztán *Münnich* Aurél előadó válaszolt, fejtegetvén, hogy a hadügyi kormányt nem jogosan illetik folyton azzal a váddal, hogy sokat költ, mert más államok még többet költenek.

Következik azután az egyesült négy albizottság jelentése az okkupált tartományokban elhelyezett hadcsapatok dolgában, melyet szintén *Münnich* Aurél előadó ismertetett.

Ernusz Kelemen utal azokra a hírekre, melyet Bosznia és Hercegovina dolgában a sajtó egy részében felmerültek. Érti ugyan a kérdés kényes voltát, de nem kerülheti el, hogy felvilágosításokat ne kérjen a közös pénzügyminisztertől. Első sorban is utal arra a hírre, hogy egy bosnyák küldöttség van Budapesten, amely már napok óta azon van, hogy panaszait elmondhassa Kállaynak. A másik kérdés, melyre felvilágosítást kér az, hogy vajjon igaz-e, hogy a magyarok Boszniában nem részesülnek kellő támogatásban.

Kállay Benjámín mindjárt felel a hozzá intézett kérdésekre. Ő is olvasott egyes újság-cikkeket és látta, hogy panaszok emeltek a boszniai kormányzat iránt. Bár meg van győződve az illető lapok jóhiszeműségéről, de konstatálnia kell, hogy a forrás, melyből a híreket merítették, nem egészen objektív. A négyes albizottságban hozzá kérdések nem intéztetvén, ő ott nem nyilatkozott. Hálával veszi, hogy *Ernusz* tisztában van a boszniai kérdés kényes voltával, de kijelenti, hogy a mi a közigazgatást illeti, abban semmi titok sincs. Előre bocsánatot kér, ha kissé hosszadalmas és talán unalmas lesz. (Halljuk! Halljuk!) Az egyik vád,

inkább érdekel a »janicsárok terme«, a hol régi török ruhák és fegyverek vannak kiállítva.

A második emeleten nagyon szép Jeruzsálem és Betlehem panorámája. Látható a Szent-sír templom belseje, a Kalvária és a Josafát völgye. Az épület legfőbb részén egy nagy terasz van, hol keleti zenét hallgathatunk s valódi török kávét ihatunk.

Törökország Amerikától a valóságban jó messze van, de itt Párisban mégis közvetlenül egymás mellett épült fel a hanyatló Törökország s az egyre emelkedő »Egyesült Államok« palotája.

Megvallom, hogy Amerikától többet vártam. Nem tagadom, hogy az épület impozáns, de semmi megkapó nincs benne. Olyan a formája, mint egy óriási kriptá a »Pere Lachaise« temetőben. A belseje pedig éppenséggel csak a rideg amerikai kereskedő szellemről tesz tanúságot. Egy kör alakú épület az egész, melyben egy nagy udvart egymás felett 5 emelet vesz körül. Mindegyik emelet kisebb nagyobb szobákra van osztva, melyek amerikai butorokkal vannak telve. A székek kényelmesek. Fogalmunk sincs nekünk, hogy Amerikában milyen kényelmes székeket készítenek; ha az ember csak rá pillant, már megkívánja a pihenést. Némelyik székben valósággal elsüllyed az ember. — A padlót 3—4 ujnyi vastag zöld és piros szőnyeg borítja; az asztalok pedig az amerikai napi lapok sulya alatt görnyedeznek. Ezek az amerikai újságok tényleg olyan nagyok

és vastagok, hogy kitelnék némelyikből 15—20 európai napilap. Egyebet az egész amerikai pavillonban nem látunk; a miből azt következtetjük, hogy Amerikában még vagy nincs kiállítani való műtárgy, vagy nem akartak kiállítani.

Amerika palotája mellett Ausztria emelt egy XIV. Lajos korabeli stílus emlékeztető épületet, mely elegáns külsejénél fogva olyan mint egy főúri vadász kastély. Belseje a legpazarabb fényűzéssel van berendezve. Afalakt legnagyobb részét fehér kárpitokkal vannak borítva s egy könnyed, dus aranyozással ellátott, csigalépcső vezet az emeletre, melynek márványkorlátait gyönyörű szobrok díszítik.

A kiállítás csaknem kizárólag Ausztria számos tartományának népviseletét és festői vidékeit mutatja be. — Nagyon érdekes az osztrák sajtó kiállítása, hol az Ausztriában megjelenő összes újságok egy-egy példányából kivágott »cím feliratok« borítják a falakat.

Ausztria után Bosznia-Hercegovina palotája következik, mely egészen olyan fajta, mint a mi a mi millenniumi kiállításunkon volt Budapesten. Bent is nagyjából ugyanazok a dolgok láthatók. Új benne legfeljebb egy csomó panoráma, mely Bosznia legszebb regéit mutatja be.

Magyarország palotája sorakozik ezután a büszke palotaszorhoz. Magyarország talán most szerepel legelőször mint önálló ország a külföld előtt, de s igaz örömmel láthatjuk, hogy

mindjárt első megjelenése tanúságot tesz róla, hogy az a »barbár« Magyarország méltó helyet foglal el a művelt nemzetek körében.

Mindenkinek élénk emlékezetében van még a millenniumi kiállítás történelmi csarnoka, mely az egész világ általános elismerésével és csodálatával találkozott, úgy külseje, mint a benne elhelyezett műkincsek miatt. Ugyan ez a sors lesz osztályrészre a párisi magyar kiállításnak is. Ez tulajdonképpen kivonata a budapesti kiállításnak, melynek összes nevezetesebb darabjait viszontláthatjuk, sőt új dolgokat is láthatunk, pl. a huszártérmet, mely a világ legelső katonájának: a magyar huszárnak dicsőségét hirdeti. A magyar kiállításba sajnos csak belépti jeggyel lehet bemenni. Nem tudom, hogy a kiállított kincseket féltik-e a nemzetközi betörőktől vagy pedig a nagy tolongást akarják elkerülni. A magyar embert azonban, ha az ajtónál őrt álló magyar államasági kalauzoknak megmondjuk, hogy magyarok vagyunk, jegy nélkül is beeresztik. Erre saját tapasztalatom után jutottam, miután vagy négyszer hasztalanul igyekeztem bemenni; mikor ötödször próbáltam bemenni s újra nem akartak beeresztetni jegy nélkül, magyar nyelven kezdtem beszélni s azonnal feltárlt előttem az ajtó a bemenetelt hiába próbáló néptömeg nagy csodálatára.

Angolország palotája olyan mint egy főúri angol kastély. Belseje még zárva van s így nem írhatok róla semmit.

hogy a boszniai kormány a magyar kereskedelmet nem védi meg, nem támogatja eléggé. — Utal egy jelentésre, melyet a magyar statisztikai hivatal készített és a melyből kiderül, hogy Magyarország mindig többet vitt ki Boszniába és Herzegovinába, mint amennyit hoztak onnan Magyarországra.

Ezután a magyar albizottságot védte meg a sajtónak azzal a vádjával szemben, hogy nem intézett hozzá semmi kérdést. Erre — mondá — nem volt szükség, mert Bosznia ügyei letárgyaltak és azóta változás nem esett. A sajtó vádjai egy része arra vonatkozott, hogy Boszniában nem védik meg eléggé a magyar ipar érdekeit. Hivatkozik a magyar statisztikai hivatal adataira, a mely szerint a megrendelések 30—36 százaléka Magyarország részére esik. Több azért nincs, mert némely visszaélések a helyet bizalmatlanná tették a magyar kereskedőkkel szemben. Ezen majd segít a kereskedelmi csarnok, melyet a magyar kormányval együtt alapított. A bosnyák kormány nem károsította meg a magyar államasutakat. A magyar állam hitelét nem rontotta meg.

A levélbélyegeken azért a kétféjű sas, mert a bosnyák posta és távirida közös kezelés alatt van. Ha majd a bosnyák kormány veszi kezébe, a posta másképp lesz. Hosszasan szól a tartomány egyházi és felekezeti ügyeiről, amelynek ügyei a Felső határozatai szerint nyertek elintéztést. A bosnyákok között nincs elégtelenség, legfőlegbb lokális stréberség.

Ismerteti a bosnyák küldöttség célját, mely konfeszionalis jellegű. Az államhatalom az ilyet nem engedheti lábrakapni és azért nem is bocsátják a küldöttséget a király elé. Mi sem bizonyítja a bosnyák kormánypolitika helyességét, mint az, hogy már egy ellenküldöttség indult meg Magyarországra.

Letárgyalták ezután a tengerészeti zárszámadási bizottság jelentéseit is.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház mai ülése.

Budapest, május 28.

A képviselőház tudvalevőleg most tartja pünkösdi vakációját. Ilyenkor csak formális

üléseket szoktak tartani, abban az esetben, ha az elnöknek nagyon felgyűlnek a jelenteni való dolgok, vagy ha a minisztériumokban időközben elkészült törvényjavaslatokat akarják benyújtani, hogy a szünet végével hozzá lehessen fogni a tárgyalásukhoz. Az ilyen formális ülések tehát nem igen szoktak bővelkedni érdekes vagy pláne izgaló eseményekben. Az elnök monoton hangon darálja le jelenteni valót és azzal vége.

A mai azonban kivétel.

Perczel Dezső elnök miután bemutatta a főrendiház átiratát, a közben elfogadott törvényjavaslatokról, amelyek immár szentesítés alá kerülnek, jelentette egyuttal, hogy Molnár János apát sürgős interpellációt jelentett be a kultuszminiszterhez, a tudomány egyetemein előfordult botrányos keresztényellenes merénylet tárgyában. A bejelentés meglehetősen mozgolódást keltett a jelenlevő honatyák között. Pázmány Péter házában keresztényellenes merénylet.

A kvótaküldöttség jelentése.

De a kíváncsiaknak várniok kellett egy darabig. Előbb még Széll Kálmán miniszterelnök állott föl és elmondván, hogy a két országgyűlés kvótaküldöttsége között immár létrejött a megállapodás, ezt a megállapodást törvényjavaslat alakjában ezennel benyújtja és kéri annak kinyomtatását, szétosztását és előzetes tárgyalás végett a pénzügyi bizottsághoz való utasítását.

A jelentés a következő:

A magyar országgyűlés mindkét háza által kiküldött országos bizottság Budapesten, 1900. május 11-én tartott első ülésében megalakulván, egyhangulag Tisza Kálmánt elnöknek, Falk Miksát előadónak és jegyzőnek megválasztotta s egyszersmind határozta, hogy ezen megalakulásról az osztrák bizottság elnöksége a szokott módon értesítendő.

Ugyanezen ülésben felolvastatott az osztrák kvótabizottság elnökének a magyar miniszterelnök urhoz intézett távirata, mely szerint az osztrák bizottság május 10-én megalakulván, elnöknek gróf Schönborn Frigyes v. b. t. tanácsost, alelnöknek Javorszki lovag v. b. t. tanácsost megválasztotta. Továbbá ugyanazon távirati értesítés szerint dr. Körber osztrák miniszterelnök javaslatára az osztrák bizottság beleegyezett, miszerint tekintettel arra, hogy a

kvóta-bizottságokkal egyidejűleg a két delegáció is Budapesten együtt van, a kvóta-tárgyalások ezuttal szintén Budapesten tartassanak. Minél fogva az osztrák deputáció tagjai május 14-én teljes számmal fognak Budapesten megjelenni.

A magyar bizottság ezen közlést tudomásul veszi. Magáévá teszi az osztrák biz. azon további javaslatát is, hogy a tárgyalások élőszóval a hetes albizottság útján volnának folytatandók. A m. hetes albizottság tagjainak megválasztottak: Tisza Kálmán, Falk Miksa, gróf Csáky Albin, Láng Lajos, Lukács Antal, Matlekovich és Pulszky biz. tagok. Tisza K. helyettesét — akadályoztatása esetére — Pallavicini Ede őrgróf volna a hetes albizottságba behívandó.

A mi az albizottságnak adandó utasítást illeti, a magyar és osztrák bizottság, daczára annak, hogy tagjai egynek kivételével ma is ugyanazok, kik az 1899.-it képezték, mégis teljesen új testületnek tekinti magát, melyre nézve elődjének 1899-ben hozott határozatai semmi tekintetben nem kötelezők, úgy, hogy a bizottság teljes szabadsággal állapíthatja meg azon elveket, melyeket a hetes albizottságnak az osztrák albizottsággal való tárgyalásának alkalmával érvényesíteni kellene.

A mi pedig magát a hozzájárulási arányt illeti, a bizottság azt, miként 30 év óta minden magyar kvóta-bizottság, a mindkét államban fennálló és egyenlő alapelveken nyugvó egyenes és közvetett adók bruttó eredményéből kívánja kiszámítani. Hogy ez megtörténhessék, kérdés lett intézve a kormányhoz, vajjon azon adatokon kívül melyek 1899-ben lettek a kvóta-bizottság elé terjesztve, vannak újabb adatok, a melyek a jelenlegi bizottság elé terjeszthetők és újabb számítás alapját képezhetnék. A kormány tagjai erre kijelentették, hogy a múlt évben terjesztett adatok 1897. év végeig terjednek és habár a magyar kormány az 1898. számadásokat bemutatná a kvóta kiszámíthatására vonatkozó újabb adatok nem terjeszthetők elő. Ily körülmények között a bizottság elfogadta azon számadást, a mely szerint a magyar korona országait a 2% preczipiumot is beleértve 33.84 terhelné.

Az 1895. bizottság nem ragaszkodott ezen számbeli eredményhez, hanem késznek nyilatkozott egy aránylag csekély többletet, 0.56, elvállalni Magyarország terhére azon okból, mely ama bizottság 1899. nov. 22-én kelt jelentésében elő vannak adva. Ezen okok még ma is fenállanak. A magyar bizottság tehát a maga részéről elfogadta azon javaslati többletet, a mely mintegy az említett differenciák kiegyenlítése gyanánt a 34.4 magyar kvótában foglaltatik.

Olaszország palotájával szépségre nézve csak Belgium palotája vetekedhetik, mely úgy nagysága, mint építészeti szépségénél fogva valóságos bucsu helye a kiállítást látogató idegeneknek.

A legkisebb részletig hasonmása a XVI. században épült híres Andenarde-i városházának. Olyan mint egy csukor kastély. Órákat tölthet az ember az épület szemléletével. A legtisztább csucsis stílusban épült palota csipkeszerű kőfaragványai, bizzar szobrai, könyved és sugár tornyai teljesen lebilincselik az embert. Az óra torony tejején egy óriási réz szobor nyulik az ég felé, mely egy középkori harczost ábrázol, ki a belga zászló zsinas zásznát vidáman lobogtatja kezében.

Belül legnagyobb részt fényképek borítják a falakat. A kiállított tárgyak közül legérdekesebb megtekinteni a világhírű brüsszeli belga csipkéket, melyeknek minden darabja kincset ér. — Bent egy flamand korcsmában belga sört mérnek s belga különlegességeket találnak fel azoknak, kik a híres belga hideg kolbászt jobban szeretik mint egy darab régi csipke foszlányt nézegetni órákon keresztül.

Norvégia baragos, téglavörös fa-pavillonja élénk ellentétben áll Belgium halvány sárgás színű palotájával, melynek éppen tőszomszédságában van. Norvégia a fenyőfák hazája s így mindenki természetesen fogja találni, hogy a pavillon is tiszta fenyőből készült. Belsejében pedig a különféle északi tengeri halak, tengeri

állatok, csigák valóságos muzeuma látható. A terem közepén Nansen világhírű hajójának, a melyvel északi sarki útját megtette, a «Traun»-nak kicsiny utánzata látható. Valóságban van azonban kiállítva Nansen híres szántalpa, hőcipője, csónakja, zsákja, melyben aludt s azok a konzervek, melyeket az északi polus felé tett útjáról visszahozott.

Nagyon érdekesek a különféle halászati és vadászati eszközök s az épület sarkain elhelyezett óriási csoportozatok, melyek a norvégiai és más nevezetesebb állatokat mutatják be természetű utánzatban. Meglepő köztük egy nagy foka és rozmár, a mint a jéggel borított tengerből a partra másznak.

Németország palotája keveréke a legkülönbözőbb német építészeti stílusnak. Láthatók rajta a híres nürnbergi kőpaloták motívumaitól kezdve a legmodernebb berlini vagy müncheni bérházaknál használt stílusok mindegyikéből valami. Mind a 4 oldala teljesen elüt egymástól s a falak telve vannak a Németországban annyira divott fali festményekkel, melyek a német népmondák és mythológiából vett jeleneteket ábrázolnak.

Az épület belseje a lehető legpazarabban van berendezve s emlékezteti az embert a híres versaillesi palota pompájára. Csupa márvány, csupa arany, fény és pompa itt minden. A kőterem közepén ragyogó csillárak csüngenek a mennyezetről s a falakat drága gobelinek

és festmények borítják. Ugy látszik a németek fényűzésükkel akartak imponálni.

Négy nagy szoba Nagy Frigyes császár potsdami palotája rococo stílusú termének utánzata a legkisebb részletig. Legbecsebb műdarabjai a német császár által kiállított 6 darab eredeti festmény a XVII. század legnagyobb francia festőművészeitől (Watteau, Chardin, Boncher.)

A földszinti termeket s az emeletieket is nagy részben a német könyvkereskedők és kiadók kiállítása foglalja el.

A bibliofileknek ajánlom, hogy e termekre legalább egy félnapot szánnak, ha csak futólag is végig akarják nézni e kiállítást. Szébbnél-szebb kötések és illusztrációk ragadják meg az embert s csudálattal kell adózni azon óriási tökély előtt, melyen ma a német könyvkereskedés áll. Az ezrekre rugó könyvek sorából különösen a «Niebelungen» című német közköltemény Sattler által illusztrált kiadását említem meg, mely mindössze 50 példányban készült. — Egy könyvészeti remekmű. Egy kisebb csoda.

A fényképészet barátait nagy élvezettel fogja eltölteni a német fénykép-kiállítás. A lehető legnagyobb változatosságban a legkülönbözőbb kivitelben készült fényképek, melyek a folyton kutató emberi szellem bámulatos felfedezéseiről tesznek ékes tanúságot.

A többi nemzetek palotájáról legközelebb.

Dr. Bozoky Géza.

A kvóta-kérdésnek parlamenti uton való elintézése kívánatos és remény van arra, hogy a nehézségek jövőben meg fognak szűnni.

Erre annyival is inkább van kilátás, mert a két hetes bizottság megállapodása egyhangúlag hozatott.

Az elnök ezt határozatilag ki is mondja. Az egész ház — a szélsőbal is — némán hallgatja.

Semmi jelét sem adta annak, hogy a régi tűzzel fogja meglátványozni a felemelt kvótát. A 344 szavazatos kvótába, úgy látszik, már teljesen beletörődtek.

Új törvényjavaslatok.

Azán ismét felállt a miniszterelnök és elmondta, hogy milyen súlyt fektet arra, hogy a községekben a közigazgatás ügyeit szakképzett közegek intézzék. Annjira fontosnak tartja ezt a kérdést, hogy nem akar addig várni, míg a közigazgatás reformjáról szóló javaslatok elkészülnek, hanem most törvényjavaslatot nyújt be, a községi közigazgatási tanfolyamok alakításáról.

Ezután Darányi Ignác földművelésügyi miniszter állott fel, hogy szintén két fontos törvényjavaslatot nyújtson be. Az egyik közérdekű, öntöző csatornák létesítéséről, a másik a gazdasági munkás betegsegélyező pénztár felállításáról szól.

A letördelt keresztek.

Most következett csak Molnár János interpellációja.

Molnár János: T. képviselőház! »Wie die Alten singen, so die Jungen Zweitschern« Midőn néhány héttel ezelőtt, a magyar tudományos egyetemnek az egyetem-templom mellett levő új palotája elkészült, hogy ne csak szomorúan tapasztaljuk, hanem egyuttal köbe vésvé álljon az a mi szemünk előtt és megörökítve legyen, hogy az a tudományos egyetem elvesztette már katolikus jellegét, az egyik emléktáblára, a történelmi hűségnek teljes megadásával, azt írták, hogy a nagynevű és halhatatlan emlékü Pázmány Péter bíboros érsek 1635-ben azt az egyetemet egyszerűen »Az Isten dicsőségére« alapította, holott ő határozottan, két ízben is hangsúlyozza alapító levelében, hogy ő azt a katolikus vallás előmozdítására emelte.

Látrán tehát egyrészt t. képviselőház, a történelmi tények ily elferdítését és pedig büntetlent; másrészt pedig mélyen érezvén az illető, hogy csakugyan a mi egyetemünket megfosztották katolikus jellegétől: csoda-e, ha találkoztunk vagy találkoztunk egyes elvetemült egyén vagy egyének, a kik meg nem elégedve mindezzel, tovább mentek és nemcsak azt a mi a katolicizmusra, hanem egyáltalán mindazt is, a mi a kereszténységre emlékeztet, eltüntetni, kiküszöbölni akarták és akarják onnan, felemelvén szentségtörő kezeiket, a nemzet mindenki kegyelettel és féltékenyen őrzött kicse, klenodiuma, a szent korona ellen, letördelvén egyrészt, részben pedig megcsontítván a keresztek szent jelvényeit azon magyar koronákról, melyek azon új épület lépcsőzetének mindkét oldalát, gipsz vagy más öntvényből alakítva, relif-alakban díszítik.

Erre nézve tegnap előtt este három relációt is kaptam és pedig egyetemi hallgatóktól. Felolvasom mind a háromat, nem lesz hosszú, hogy részint megismerjük a tényeket, részint pedig azon hangulatot, melyet keltettek. Az első egy orvostanhallgató írta és következőkép szól: (olvassa.) Alig két hete, hogy nagy pompával felavatták a kir. magyar tudomány egyetem ujonnan felépült auláját. Ponori Tewrewk Emil rektor felolvasó beszédében kijelentette, hogyan fejlődött a katolikus pénzen alapított tanintézet mindinkább virágzóbbá és közben elvesztvén katolikus jellegét, mint

váltt államirá. Az egyetemen ünnepélyes felavatása alkalmával a rektori emelvény előtt elhelyezett koronázási jelvények, valamint a lépcsőházat díszítő Szent István koronák a rajtok lévő kereszttel, azonban mégis tanuskodnak az egyetem keresztény eredetéről és jellegéről.

Tegnap délelőtti 11 órakor szemtanuk állítása szerint nemtelen kezek hat koronáról a keresztek letördelték. E sorok írója néhány kollégájával a következőket állapította meg. A három emeletes lépcsőn jobboldalon egy koronáról teljesen hiányzik a kereszt, három koronán pedig figyel, baloldalon két koronáról teljesen hiányzik.

Szólt Kálmán miniszterelnök: Bent az épületben?

Molnár János: Majd mindent elmondok, mert saját szememmel is meggyőződtem a dolgokról. A lépcsőházban dolgozó tisztogató asszonyok a következőképen nyilatkoztak, mint szemtanuk. Tegnap délelőtti 11 óra tájban egy fiatal ember a sétatálcájával a koronákról a keresztek letördelte, miközben társa felügyelt. Minthogy az aljas tettes csak a keresztek bántotta, tettének célja csak az lehetett, hogy a keresztény jellegét veszítő egyetem jelképileg és külsőleg visszatükröztesse minvoltát.

Molnár János ezután hosszabb beszédben ismerteti az interpellációt és követeli, hogy az ország tulnyomó részének megsértett vallásos érzülete megtorlás nélkül ne maradjon.

Kossuth Ferenc: Kilencztizedrésze.

Molnár János: Jó kilencztizedrésze.

Ezt követeli a magyar hazafiságnak büszke öntudata, követeli a jónesse doréna, az egyetemi ifjúságnak szeplőtlen reputációja és egyuttal a hazai törvényeknek szentsége is, a melyek gondosan őrködnek a haza és királyi jelvények sérthetlensége felett.

Ezért vagyok bátor a következő interpellációt a kultuszminiszter urhoz intézni.

I. Van-e tudomások a t. miniszter uraknak arról, hogy a magyar tudomány egyetem új palotájában e napokban részint megcsontították, részint letördelték a szent kereszt jelvényeit azon koronákról, a melyek a főlépcsőzet oldalfalait relief díszítik?

II. Ha nincs tudomások felőle, szándékoznak-e arról saját szemekkel meggyőződni.

III. S ha meggyőződtek, szándékoznak-e a legszigorubb vizsgálatot megindítani a tettes vagy tettesek kinyomozására és azokat a hazai jelvények sérthetlenségét gondosan őrző törvényeinknek megfelelően és ha az illető tettes vagy tettesek netán egyetemi polgárok volnának, az egyetemi fegyelmi szabályok szerint is példásan megbüntettetni.

Az interpelláció kiadatik a vallás- és az igazságügy minisztereknek.

A mai ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után az ülés véget ért.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Május 31. A gymnaszták majálisa.

Jun. 3. A Kath. Legényegylet zászlószentelési ünnepélye.

Jun. 6. A biharmegyei tanítótestület ülése.

* **Letört keresztek.** Mély megdöbbenést keltett az egész katolikus világban Molnár János apát mai interpellációja nyomán az a rettentő merénylet, melyet az új központi egyetemi épületben intéztek a kereszténység jelvénye: a kereszt ellen. Valami istentelen pogány kezek abban az épületben, a melyet Pázmány Péter rendelt katolikus jellegű egyetemnek, az épület díszítésül alkalmazott koronákról a keresztek letverte. Ez az istentelen tény az egyetemi ifjúság között is mély fölháborodást keltett s valószínűnek tartják, hogy a kereszt-gyalázók a zsidó egyetemi hallgatók közül kerültek ki, a kiknek már rég szemét szurt — a kereszt. Molnár János apát mai interpellációja folytán Wlassics kultuszminiszter személyesen győződött meg a keresztek s koronák elleni merényletről. Az ügyben a legszélesebb körű vizsgálatot indították, az elrongált helyeket pedig sürgősen kijavítják, mert az épületet a király ma meglátogatja.

* **Választmányi ülés.** Ma d. u. 5 órakor a Kath. Legényegylet, saját helyiségében választmányi ülést tart, melyen a zászlószentelés ünnepélyéről fog végleg elszámolni a rendező bizottság.

* **A város csatornázása.** Nagyvárad városa elhatározta az általános csatornázását; a terveket is kidolgoztatta a Waiser-czeggel. A városnak azonban jelenleg nincsen pénze ezen fontos közegészségügyi intézmény létesítésére. Elhatározták tehát, hogy egyelőre, halessz pénz, egy részét keresztül viszik a csatornázásnak. És pedig a belvárosban, — a külső részek csatornájának kiépítése a jövő feladatául marad. A Melocco cement és beton építkezési vállalat beadványt intézett a városhoz, a mely szerint hajlandó teljes csatornázást elkészíteni, a kész tervek szerint. Mivel pedig a városnak most nincs pénze, a pénzügyi részét is elintézi a dolognak, akként, hogy a város részletenként fizesse meg a csatorna építését. Kéri a tanácsot, hogy ez iránt érintkezésbe lépjen vele.

* **A püspök és honvédtársai.** Elaggott harcosok, az ötvenkét év előtti diadalmas történelmi nagy napok Szegeden élő tanui jártak tegnap a szegedi belvárosi plebánián. A díszbe öltözött kicsi csapata az öreg honvédeknek Németh József ott időző fölszentelt püspöknél tiszteltgett, a ki, mint 18 éves papnövendék harcolta végig velük a szabadságharcot. A püspök szeretettel fogadta az öreg honvédeket és boldogan emlékezett vissza a régi ragyogó szép napokra.

— A jogainkat akarták elkobozni és méltányos volt e harc, melyet folytattunk, — szólt a püspök.

Hosszasan beszélgetett el a püspök az öreg honvédekkel és beszéde azokról a napokról szólt, a melyeken együtt küzdöttek a szabadságért.

* **Vasuti menetrend-változás.** A május elsején életbe lépett új vasuti menetrend szerint Budapest—Kolozsvár közt egy új gyorsvonat létesített, a mely délben érkezik Nagyváradra. Ezzel egyidejűleg azonban a Nagyváradra érkező gyorsvonatot csak Budapest—Nagyváradig hagyták üzemben s így ez tovább Kolozsvár felé nem közlekedik. A kolozsvári keresk. és iparkamara felterjesztésére most a keresk. miniszter intézkedett, hogy az esteli gyorsvonat Kolozsvárig ismét közlekedjék. A kolozsvári vasuti üzletvezetőségtől erre nézve a következő értesítést vettük: A kereskedelmi miniszter ur ő nagyméltóságának intézkedése

folytán az 503 és 504 sz. gyorsvonatok Nagyvárad—Kolozsvár közt, valamint az 515 és 516 sz. személyvonatok Kolozsvár—Sz.-Kocsárd közt f. évi június hó 1-től kezdve f. évi szeptember hó 30-ig kísérletképen ismét forgalomba helyeztetnek. Ezen vonatok menetrendje lényegtelen eltérésekkel azonos az előző évi menetrendben közlekedett 503, 504 illetve 513 és 514. sz. vonatok menetrendjével. A nyári menetrenddel Budapest—Kolozsvár és Kolozsvár—Tövis között f. évi május hó 1-től életbeléptetett 511, 512 sz. gyors, illetve személyvonatpár kísérletképen továbbra is forgalomban marad.

* **Aradi zenészek Nagyváradon.** Vásárhelyi Kiss Béla kitűnő aradi zenekara ma este a Zöldfában fog játszani. Június elsőől ez a zenekar a Püspök-fürdőben játszik állandóan.

* **A Kath. Legényegylet zászlója.** Sok nézője akadt tegnap annak a pompás kivitelű disz-zászlónak, mely a Jelinek Ferencz virágkereskedésében van kiállítva. A remek szép munkájú zászló a Kath. Legényegylet disz-zászlója lesz, melyet vasárnap, pünkösd első napján fog dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspök felszentelni. Ez ünnepélyre különben serényen folynak az előkészületek s az előjelek szerint, a városunkban lefolyt ünnepélyek egyik legdiszesebbike lesz.

* **Egész nap zárva** A jövő június és július hónapban tudvalevőleg a vasárnapi munkaszünetről szóló törvény értelmében márd. e. 11 órakor be kell zárni az üzleteket. Ez a körülmény arra indított több nagyváradit keresedőt, hogy június és július hónapban vasárnap egész nap zárva tartassák üzleteiket, tekintettel arra, hogy alkalmazottaiknak is legyen hetenként egy szabad napjuk. A közös megállapodást eddig a következő kereskedők irták alá: Kunz József és társa, ifj. Kohn Sámuel, Glücksmann Ármán, Flegmann Ármán (Olasziban és Újvároson is), Wallerstein Fülöp és fiai, Cziller Imre (fő- és fióküzlet), Oláry I., Freyberger és Társa, Schlosser Gusztáv.

* **Az iskolák környéke.** A reáliskola és kereskedelmi iskola környékén levő utcák nemcsak télen, hanem nyári esős időben is alig járhatók. Az iskolák igazgatói már régen sürgetik a várost, hogy ezeket az utcákat rendezze s járható utakat készíttessen az iskolákhoz. A városi mérnöki hivatal költségvetése szerint az itteni utak rendezése 64.000 koronába kerülne. *Ragány* János főszámvevő véleménye is beérkezett erre nézve. Az ő jelentése szerint ezeknek az utcáknak a rendezése még időelőtti, mivel a járdaszabályrendelet nincs jóváhagyva s így az érdekelt háztulajdonosok nagyon kevéssel járulnának a járdaköltségekhez, továbbá a csatornázás is később lesz keresztülvive. Ha mégis akarják ezen utcák rendezését, e célra ideiglenes kölcsönt kell a városnak felvenni.

* **Felébredt halott.** Folyó hó 27-én a 120. számban megjelent »Felébredt halott« című közleményre vonatkozólag a kórházi igazgatóság részéről a következők közlésére kértünk fel. *Verebi* Sándor 60 éves ev. ref. vallású beteg, az 1811/1900 törzskönyvi szám alatt f. évi április 19-én a kórház belgyógyászati osztályára vétetett fel és nála »gyomor-rák« diagnosztisáltatott. Betegsége gyógyíthatatlan s mint ilyenél szokásos csilapító szerek alkalmaztatottak. A saját és hozzátartozói kérésére f. hó 21-én kibocsátatott, azonban mivel közvetlen a távozás előtt ágyáról leszállva hozzátartozói jelenlétében elájult, ágyába vissza helyeztetett. Ájulását hozzátartozói bekövetkezett halálnak vélték s innen magyarázandó a fantáziájuk által kiszínezett mesé. Nevezett betegnek a hullaházba történt levitele, feltámadása s a temetéshez szükséges tárgyaknak a kórházba való beküldése teljesen valótlán. A tiszta tényállás az, hogy a beteg a kórház-

ban magához tért s hozzá tartozói azt május hó 22-én hazaszállították. — *Verebi* Sándor a mint gyászjelentése után értesültünk, vasárnap délután 5 órakor meghalt és ezuttal — utóljára és hosszú időre.

* **Tüzesetek a fővárosban.** A tegnapielőtti nap folyamán három tüzeset fordult elő a fővárosban. És pedig: délután 4 óra tájban a Müller G. divatárú cégnek a Rottenbiller-utca 37. számú házában lévő üzletében ütött ki a tűz, a mely az áruk egy részét teljesen elhamvasztotta. Igen sok uri és férfi ruha égett el s a kár jelentékeny. A tüzet a konyhából az üzleten keresztül huzódó kályhacsőből kipattant szikra okozta. Az járó közönség vette észre a bajt, akkor, a mikor a zárt üzlet feletti ablakon a lángok már kicsaptak. — A második eset a Király-serfőzdében volt, a hol az egyik épület tetőzetének egyik része hamvadt el. A gyorsan kivonult tűzörség és a gyári személyzet idejekorán lokalizálta a tüzet, s így elhárította a komolyabb veszedelmet. — Estefelé újra felriasztották a központi tűzoltóságot. A Nefelejts-utca 15. szám alatt lévő dugaszgyár szarító kamarájában ütött ki tűz, a hol körülbelül 10 ezer korona értékű dugasz és parafa égett el. A gyár a Kaszír és Robitsek cég tulajdonát képezi. Hogy mitől származott a veszedelem, az nem tudják megállapítani.

* **A meggyilkolt mostoha.** Fodor András martonosi gazdaember egy házában lakik felöltött fiával, ki a gazdaságot is kezeli. Az ifjú Fodor András már többször észrevette, hogy mostohaanyja nagyon pazar gazdálkodást folytat a házi czikkeken s azokból igen sokat el is hord a háztól, hogy azzal az ő rokonait segélyezze. Fodor eme felfedezése óta általános lett a veszekedés a háznál. A vén mostoha anyja most már arra törekedett, hogy férje előtt ifjú Fodort befekettitse és azt, valamint annak családját a háztól eltávolítsa, mert a mint ő maga is mondta, a mostohájával nem akar egy házában lakni. Az öreg Fodor András megkísérelte a békeség helyreállítását, de a mostoha makacssága miatt az mindannyiszor hajótörést szenvedett. A múlt héten ifjú Fodor nem volt otthon, a mikor ennek neje a kútnál mosott. A mostoha anyja ekkor megtámadta a fiatal asszonyt és egy karóval addig verte, míg az el nem menekült. E hó 26-án este az udvaron a mostoha anyja ismét megtámadta a fiatal Fodornét. Véletlenül ugyanakkor tért haza ifj. Fodor is, a ki, mivel nejét veszélyben látta, felkapott egy dorongot az udvaron s azzal akkorát ütött mostohája fejére, hogy az nyomban elesett. Fodor e közben észrevette, hogy felesége vérzik, e miatti bosszujában ismét neki esett a már eszméletre tért mostohának s azt addig verte míg agyveleje ki nem locsant. A gyilkos fiú azután maga jelentkezett az előjárásánál, mely a vizsgálóbíró nyomban értesítette az esetről.

* **Agyonvert korcsmáros.** Battán véres gyilkossági eset történt szombat éjjel. Néhány duhaj legény megtámadta Mihelyes József korcsmárost és agyonverte. Az eset részletei a következők: Csikak Sándor, Vetró Imre és még négy legény pajtásuk együtt dolgoztak a múlt héten napszámban. Szombat este, hogy kikapták a hetibért, a legények a csárdába mentek mulatni. Éjjel felé a legények közt czivakodás tört ki. A korcsmáros látván, hogy ennek nem jó vége lesz, felszólította a legényeket a távozásra és kérte tőlük az elfogyasztott ital árát is. A legényeket a korcsmárosnak a felszólítása dühbe hozta, különösen Csikakot és Vetrót, a kik már régebben adósaik voltak Mihelyesnek. A korcsmáros erőlyes felszólítására a legények — mint egy adott jelle — felugráltak az asztaltól, a korcsmahelyiség két kijáróját elállták s aztán székeket kapva neki rohantak a korcsmárosnak. Ez szintén székek védekezve, e közben véletlenül leütötte a lámpát. A sötétséget a legények arra használták fel, hogy a korcsmárost leteperték a földre s addig verték a székekkel, míg meghalt. A gyilkos legények a tett elkövetése után elmenekültek, de a csendőrség, melyet még azon éjjel értesítettek az esetről, tegnap valamennyit elfogta és bekísérte a bírósághoz.

* **Kié?** Bihar-Püspökiben egy fehér, göndör bárányszőrű, nyakig nyírott him kutya bítangságában a Pontelli Emil udvarába tévedt. Tulajdonosa ott bármikor átveheti.

Élet-halálharcz a tehen áráért.

— Esküdtszéki tárgyalás. —

Nagyvárad, május 28.

Popa István izsópallagi lakos a múlt év márczius havában egy tehenet adott el, a mezőtelegdi vásáron 126 koronáért. A vásáron találkozott *Bánk* Vaszallal, a ki jelentőségteljesen kérdezte meg tőle:

— Na, hogy ment a vásár?

A válasz erre *Popa* István részéről az volt, hogy barátságos áldomásra hívta meg *Bánk* Vaszallt, a ki ott volt aztán akkor is, a mikor a vevő lefizette a tehen árát ropogós tizesekben. Az áldomás után *Bánk* Vaszali azt az ajánlatot tette *Popa* Istvánnak, hogy ne menjen gyalog haza, hanem üljön föl az ő szekérére. *Bánk* Vaszali elfogadta a szíves meghívást és csakhamar hárman kocogtak Izsópallaga felé a *Bánk* Vaszali kocsiján, maga a szekeres gazda, *Popa* István, kinek belső zsebében a tehen ára terhelte és *Boros* Vaszali izsópallagi lakos. A mezőtelegdi állomás korcsmájánál lepakoltak és ittattak. Alig haladtak az állomás korcsmájától úgy 200 lépésre, *Popa* István pipára gyújtott s ez alatt a művelet alatt *Bánk* Vaszali mesés ügyességgel kikapta a tehen árát tartalmazó bőrtárczát a *Popa* zsebéből. *Popa* észrevette a lopást és rögtön *Bánk* keze után kapott, ez azonban beléharpott a *Popa* ujjaiába. Erre *Popa* István leugrott a szekérről, hogy a lovakat visszafordítsa Telegd felé, *Bánk* Vaszali is leugrott azonban és birokra kelt *Popával*, *Boros* pedig megöléssel fenyegette, ha le mer szállani a kocsiról. A legveszedelmesebb dulakodás közben a helyszínére érkezett *Nagy* György és véget vetett a jelenetnek.

A tehen ára azonban továbbra is *Bánk* Vaszalinál maradt, a ki aztán abból Izsópallagára érve 80 koronát *Kocsubi* Tógyernének adott át megőrzés végett, a többi pénzt pedig elrejtette a háza gerendájába. azonban a csendőrség az utolsó fillérig mindent megtalált.

A kir. ügyészség a B. t. k. 345. §-ába ütköző és 349. §. szerint minősülő rablás bűntette miatt emelt vádat *Bánk* Vaszali ellen s ma állott ezért a nagyváradit esküdtbíróóság előtt.

Az esküdtszék tagjai lettek: Weigl Róbert, Rác Károly, Gáll János, Kállay József, Papp Károly, ifj. Cser János, Nagy József, Daróczy Sándor, Vass Imre, Kiss Elek, Megyery József, ifj. Kinter Mihály. Pótesküdttek: Kiss Mihály és Bonczos Mihály.

A tanács *Millye* Gyula elnöklete alatt a rendes tagokból állott. Ügyész *Vámossy* Mihály, védő dr. *Szabó* György.

A vádlott *Bánk* Vaszali szemérmetlenül hazudozik s a tényekkel merőben ellentétes dolgokat ad elő. Így pld. a tehen ára úgy került hozzá, hogy azt *Popa* István kiejtette a kezéből és hiába hívta őt vissza, hogy vegye föl a tárczát. Később azután egész csapat elmentmondásba keveredik.

Kihallgatják ezután tanukul *Popa* Istvánt, *Boros* Mihályt, *Nagy* György, *Kocsubi* Tógyernét, a kik a vádlottra nézve igen terhelőleg vallanak.

Az esküdtszék bűnösnek mondja ki *Bánk* Vaszallt, a rablás bűntettében és ennek alapján őt a törvénytörés 2 évi és 3 havi fegyházra ítélte.

Sztrájk a Ganz-gyárban.

A kőbányai uton lévő Ganz-féle részvénytársaság gépgyárában szombat este 60 kocsi-lakatos munkás beszüntette a munkát. A sztrájk okáról az alábbi tudósítást vettük:

A Ganz-gyárban most készülnek az olasz rendszerű villamos kocsik, ezeknek az elkészítését az igazgatóság általánosan adta ki a munkásoknak. Öt ember dolgozott két napreggeltől éjjelig egy ilyen kocsi elkészítésén s ezért a majdnem három napi munkáért az öt embernek 15, azaz tizenöt forintot fizettek.

A sztrájkoló munkások ezért a megrovídtatásért Buchstabler Henrik munkavezetőt okolják. Ennek az urnak a neve a Ganz-gyárban legutóbb történt nagyobb szabása és akkoriban közudomásra is jutott kellemetlenségek során nagyon sűrűn volt forgalomban.

Mindennek dacára a volt igazgató mégis megtartotta Buchstabler-t, a ki mint egyszerű munkás jött be a külföldről, ezelőtt 25 évvel s azóta nem vett magának annyi fáradtságot sem, hogy magyarul megtanult volna.

A munkások között általános az elkeseredés Buchstabler ellen, mert nézetük szerint a munkabérek leszorítása az ő javaslatára történt.

Fokozza a munkások elkeseredését még az is, hogy az idősebb munkásokat, kik már 10—15 éve dolgoznak a gyárban, az egyes munkavezetők valósággal kiüldözik. Így akarnak megszabadulni azokról a kiadásokról, melyet az idősebb munkásoknak betegségük esetére a betegsegélyző pénztárból volnának fizetendőek.

Hir szerint a gyár többi munkásai is készülnek a sztrájkra. Az általános elégedetlenség oka, hogy az alapszabályok ellenére az általánymunka után járó heti keresményt nem fizetik ki minden szombaton, hanem csak 1 frt 50 krajczár napidíjat adnak; a keresmény többi részét pedig visszatartják és csak a hó végével számolják el. A munkások vezetői tegnap délután tanácskozára jöttek össze, hogy a gyárral szemben követendő magatartásukat megbeszéljék.

EGYESÜLETEK.

A betegsegítő pénztár ülése.

A kerületi betegsegélyző pénztár igazgatósága vasárnap délelőtt 10 órakor, a saját helyiségében ülést tartott. A rendes folyó ügyek elintézésén kívül egyhangú lelkesedéssel határozták el, hogy a *Sarkadi* Ignác elköltözése következtében megüresedett titkári állásra *Rácz Mihályt*, Nagyvárad város ékes tollú főjegyzőjét hívják meg.

Láng József elnöklete alatt ott voltak: Stern Hermann alelnök, Jelinek Ferencz, Löwenstein Márk, Moskovits József dr., Orbán József és Weisz Lajos igazgatósági tagok, Bodor Károly dr. főorvos, Altmann Jakab dr. kerületi orvos, Szántó Lajos ellenőr, titkár helyettes, Mandel Sámuel pénztáros, Mandel Lajos könyvelő és Éder Ferencz tollnok. *Láng József* elnök üdvözölte a megjelenteket, a felveendő jegyzőkönyv hitelesítésére Jelinek Ferencz és Orbán József igazgatósági tagokat nevezi meg. A május 8-án tartott ülésről szóló jegyzőkönyvet Szántó Lajos helyettes titkár olvasta föl. Ugyancsak ő olvasta föl a titkári hivatalnak *Sarkadi Ignác*tól átvételéről szóló jegyzőkönyvet. Mindkettőt helyesléssel vette az ülés tudomásul. — A brátka-bucsei vonalon levő kavicsbányákkal szemben a pénztárt megillető járandóságok megállapításával, valamint a feketérdői orvosi állásnak a meghirdetett

pályázat után betöltésével, valamint a Kath Legényegylet zászlószentelési ünnepélyén képvisellel az igazgatóság elnököt bízta meg. Több folyó ügy elintézése után Szántó Lajos helyettes titkár jelentést tett az ügymenetről.

A titkári hivatal átvételekor 53 elintézetlen ügydarabot vett át és azokat, valamint az azóta beérkezetteket mind földolgozta. Az iroda befejezte a hátralékkimutatások összeállítását, ennek adatai szerint március hó végéig a vidéken 8982 kor. 80 fillér kintlevősége van a pénztárnak. Ezek behajtásával az elnökséget bizta meg az ülés. *Láng József* elnök jelentette ezután, hogy a múlt ülés határozata értelmében foglalkozott a titkári állásnak meghívás utján leendő betöltésével. Egy megtartott előértekezlet egyhangúlag hozott javaslatát értelmében indítványozza, hogy a titkári állásra *Rácz Mihályt*, Nagyvárad város érdemeiben gazdag főjegyzőjét hívja meg, a ki nagy közgazgatási szakértelmével, kiváló egyéniségével, ragyogó tollával az eddigénél is nagyobb súlyt fog adni a titkári álláshoz fűzött várakozásoknak. Az ülés egyhangú lelkesedéssel fogadta az elnök indítványát. A midőn elnök határozatilag kimondta, hogy a titkári állásra egyhangúlag *Rácz Mihályt*, Nagyvárad város főjegyzőjét hívja meg, kijelenti, hogy az állás elfoglalása iránt a meghívott következő nyilatkozatot tette:

1. Megrongált egészségének helyreállítása végett Nagyvárad város törvényhatósági bizottságától május 1-től július 21-ig terjedő három havi szabadságot kapott.

2. Szabadságának hátra levő két hónapja alatt a kerületi pénztár ügymenetét és ügykezelését fogja tanulmányozni. Ez időre fizetést nem fogad el.

3. A titkári állás el vagy el nem fogadása iránt majd csak a szabadság idejének letelte után nyilatkozik.

Az igazgatóság elnök e kijelentéseit helyesléssel vette tudomásul.

IRODALOM.

Vita a Bródy-díj fölött.

Budapest, május 28. (Saját tud. táv.) Az Akadémia mai összes ülésén tárgyalás alá vették a Bródy-féle publicisztikai díj ügyét, mely tudvalevőleg az által vált híressé, hogy *Kaas Ivor* bárótól megtagadták. *Szily Kálmán* azt ajánlotta, hogy változtassák meg az alapítvány alapszabályait Bródy megkérdésével. *Ballagi Aladár* erősen kikelt a korteskedő Akadémia ellen és azt indítványozta, hogy mondjanak le ilyen körülmények között az alapítványról. *Szilágyi* heves támadást intézett Ballagi ellen. Végre elhatározták, hogy az indítványokat javaslatlétél végett kiadják a bizottságoknak.

Leányszívek és asszonyszívek címen ponori *Thenrenk István* legközelebb egy kötetet fog megjelenni a könyvpiacon, mely tekintve az írónak már eddigi szép írói sikereit, nagy érdeklődésre tarthat számot. A kötet szép prózai tárczaszerű cikkeket fog tartalmazni a leányok és asszonyok szerelméről. A kötet kiállítása rendkívül izgalmas lesz, ára 2 korona. Az előfizetési felhívás a napokban fogja kibocsátani a szerző.

A **»Magyar Könyvtár«** most küldi szét májusi füzetét, melyek ismét érdekes és értékes anyaggal szaporítják e kitűnő gyűjteményt. A régi magyar irodalomnak van szentelve a 168 szám, mely egyfelől bő részleteket nyújt Apór híres erkölestörténeti könyvéből, a **»Metamorphosis Transylvaniæ«**-ből, másfelől egész terjedelmében közli a XVII. századi erdélyi történetírás egyik legszebb emléket, Mindszenti Gábor gyönyörű naplóját I. János király élete végszakából, a mely munka eddig csak egy bibliográfiai ritkaságszámba menő régi

kiadásban volt kapható. E füzethez Balló István irt jeles bevezetést. Az újabb magyar irodalomból Petőfi köteményeinek illusztrált kiadása folytatódik. Ezuttal a **»Táj- és Életképek«** jelennek meg, Vajda Gyula bevezetésével és jegyzeteivel és Neogrady Antal négy szép-képével. A külföldi elbeszélő irodalom két munkával van képviselve. Az egyik Dosztojev-szki-nek a nagy orosz írónak egyik legremekbebb alkotása, az **»Egy játékos«** cz. regény, mely a játékszenvedélynek az egész világirodalomban a legmegkaphatóbb rajzát nyújtja. A hamburgi roulette-bank leírása is mesteri benne. E Szabó Endrétől fordított munkához sorakozik egy szenzációs angol könyvnek átdolgozása: Barnum, a század legnagyobb impreszáriója és hamburg-művésze mondja el ebben, önéletrajz formájában, hogyan szerezte millióit. Végre a 173. sz. füzet az olasz irodalomnak van szentelve. Radó Antal ismerteti benne a jelenkor két kiváló olasz költőjét, Ada Negrit és Annie Vivantit, egyrészt terjedelmes bevezetéssel, másrészt számos mesteri műfordítással, melyek méltóan sorakoznak Radó hasonló irányú műveivel. A **»Magyar Könyvtár«** egy-egy száma 30 fillér; az összes eddigi megjelent számok, melyek jegyzéke ingyen kapható, részletfizetésre is megszereshetők a kiadóhivatal útján: Budapest, Andrassy-ut 21. sz.

S P O R T.

Kerékpár-verseny. A nagyvárad kerékpár egyesület folyó évi június hó 3-án, Pünkösdszombatján d. u. fél négy órakor a Rhedey-kerti Sport-téren tartandó Országos Amateur kerékpár versenyéig nagy szabásúnak mutatkozik; a versenyzők már nevezéseiket megtették a küzdelmek erősek lesznek. Nevezések érkeztek Temesvár, Arad, Kolozsvár, Debreczen és budapesti egyesületek legjobb versenyzőitől. A versenyre a jegyek előre válthatók, Kuncz József és társa, Kalenda János, Cziller Imre, Lukács Mór, Hefi László és Sichert Ede urak üzletében. Helyárak Tribün 2 korona, ülőhely 1 korona, állóhely 60 és 30 fillér.

Igazságszolgáltatás.

Csalás a szőlő-oltványnyal. Erdélyi Károly és Kallós Sándor meghallották, hogy a margittai apátság bérlelője, *Hirschmann Konrád* szőlőtelepet óhajt létesíteni és e célra szőlő-oltványokat keres. Az atyafiak jó üzletet véltek csinálni s azért ajánlatot tettek a telepítőnek 9500 erdélyi oltvány vessző szállítására s azt innen-onnan össze is szedgették. Azonban később kiderült, hogy Erdélyi et comp miben mesterkedtek, hogy nem a kívánt minőségű oltvány-vesszőt, de igen silány fajta vesszőket szállítottak s az atyafiak ma ültek csalásukért a törvényszék előtt, mely az Erdélyi et comp cég tagjait 4—4 havi fogházra ítélte.

Pénzhamisítási ügy a törvényszéken. Az új bűnvádi rend értelmében a nagyvárad kir. törvényszék is fel van ruházva azaz a joggal, a melylyel eddig csak a budapesti kir. törvényszék bírt t. i. a pénzhamisítási ügyekben is ítélezhetik. A nagyvárad kir. törvényszéken az első pénzhamisítási bűnügy tárgyalása június hó 11-én fog végbe menni.

Rosszalásra ítélt járásbíró. Tavaly *Teschler* Emil járszberényi lakos végrehajtást foganatosított *Horváth* Dezső ügynök ellen 700 frtos követelése erejéig. Az árverezés alkalmával *Horváthné* kölcsön kérte *Steiner* Gyula jóismerősök 500 frtos takarékpénztári könyvét, hogy azt letétül használhassa az árverendő ingók megvételénél. Az árverés elmúltával *Teschler* azért kereste meg *Becsey* Gyula járásbíró, hogy a deponált takarékpénztári könyvön a **»fentartással«** szót bíróilag törölje, hogy ő azt az összeget a takarékpénztárnál fölvehesse. *Becsey* megis hozta a végzést, mire a takarékpénztár az összeget kiutalta *Teschlernek*. Midőn erről *Steiner* értesült, először is Horváthék ellen tett följelentést, azután pedig

a járásbíró ellen kért fegyelmi eljárást, mit a szolnoki törvényszék meg is indított. A kir. ítélőtábla, mint elsőfoku fegyelmi bíróság ma ítélkezett ebben az ügyben és *Nyevicskey* bíró előadása alapján *Becseyt* vétkesnek mondta ki a fegyelmi vétségben, öt rosszallásra és az eljárási költségek, valamint a kártérítési költségek megfizetésére ítélte.

TANUGY.

Vizsgálatok a főreáliskolában. A főreáliskolában az *érettségi szóbeli* vizsgálatok jun. 11—12-én lesznek. Az *érettségi vizsgálatok* sorrendje a következő: I. osztály 18-án számtan, mértan, termrajz, 23-án magyar, német, földrajz. II. osztály 19-én magyar, német, földrajz (d. u.) 22-én délután természetrajz, mértan. III. osztály 16-án magyar, német, francia, történet, 19-én számtan, mértan, fizika. IV. osztály 16-án mennyiségtan, mértan, vegytan 22-én magyar, német, francia, földrajz. V. osztály 18-án magyar, német, francia, latin, 20-án mennyiségtan, mértan, természetrajz, 23-án történet, vegytan. VI. osztály 18-án mennyiségtan, mértan, természetrajz, 20-án történet, vegytan, 23-án magyar, német, francia, latin. VII. osztály 16-án mennyiségtan, fizika, mértan, 19-én magyar, német, francia, latin, 22-én történet, természetrajz, egészségtan. Junius 21-én lesznek a magánvizsgálatok. Nagyvárad, 1900. május 29. Az igazgatóság.

MULATSÁG.

Egy délután Nizzában. A nagyváradi izr. nőegylet a téli pompásan sikerült mulatságaihoz hasonló élvezetet akar nyújtani a közönségnek, természetesen úgy, hogy egyben az általa kitűzött humanus célt is elősegítse. Nem közönséges táncestélyről van szó, hanem olyan különleges élvezetről, a mely a legkényesebb igényeket is kielégítse. Kedves bohóságok lesznek egyesítve a kiválóbb műveléssel. A kiadott műsor a következő:

Egy délután Nizzában, Az izr. nőegylet mulatsága 1900. június 6. a Rhédey-kertben. Katonazene. Seta-corsó. Confetti. Serpentin. Virágcsata. Táncz. Kezdeté 4 órakor. Belépti díj 1 korona.

TÁVIRATOK.

A győri értekezlet.

Győr, május 28. (Saj. tud. táv.) Ma d. e. 12 órakor nyitotta meg *Zechmeister* Károly polgármester a törv. hat. városok értekezletét a megtartott előértekezlet után. Az értekezlet mindenekelőt üdvözlő táviratot küldött *Szell* Kálmán belügyminiszternek s azután az előadói jelentések nyomán megindult a részletes vita.

Jókai Párisban.

Páris, május 28. *Jókai* Mór és neje reggel Párisba érkezett. A magyar írók és művészek testületileg fogadták.

A Reichsrath megnyitása.

Bécs, május 28. Az elnökkonferencia tegnapi üléséről kiadott kommuniké azt mondja, hogy az értekezlet behatóan megvitatta a politikai helyzetet a parlamentnek pünkösdi utáni munkásságára való tekintettel és megegyezett azokra a javaslatokra nézve, a melyeket a németiség egyes pártjainak a közösen követendő

parlamenti magatartásra nézve tenni fognak. azonkívül egyhangulag elhatározták, hogy a Reichsrath újra megnyitása után megtesznek mindent, hogy a lobositzai kerület német lakosságának jogos kívánságait diadalra juttassák.

A salzburgi hercegek esküje.

Bécs, május 28. Kathschenthaler salzburgi hercegek tegnap tette le az esküt a pápai nuncius kezébe.

Transzvál.

London, május 28. Roberts lord jelenté Junctionból tegnapi kelettel: Ma reggel átkeltünk a Vál folyón és a folyó északi partján táborozunk. Három emberünk megsebesült és egy eltűnt. Baden-Powell tábornok azt jelenti, hogy Buluwayo és Mafeking között helyreállították a vasutat és hogy élelmiszerek érkeztek.

London, május 28. A Daily Telegraph megbízható forrásból értesül, hogy *Krüger* elnök megadása és a háború befejezése minden pillanatban várható.

A belga választások.

Brüsszel, május 27. A belügyminisztériumhoz érkezett jelentések szerint a mai képviselőválasztások tíz szavazatnyi többséget biztosítottak a kormánynak.

Francia dolgok.

Vertus, május 28. Leon Bourgeois egy banketten beszédet mondott, a melyben azt hangoztatta, hogy nem kell mindig a hazát emlegetni, hogy az ember jó hazafi legyen. A nacionalizmus ellenében olyan nemzeti pártot kell szervezni, a mely újra fölveszi a nemzeti védelmet és támogatja a köztársaság határait. A nacionalisták egyebet sem tesznek, csak kihívják a külföldet és gyöngítik a hazát. Mongeot azt mondotta a banketten, hogy Waldeck-Rousseau soha sem fog megváltozni, hanem mindvégig megvédi a köztársaságot.

Török ügyek.

Konstantinápoly, május 27. Az angol nagykövet tegnap azt az értesítést kapta, hogy a porta egyiptomi főbiztosa, Ahmed Muktár basa Európába utazott. Hír szerint Ahmed Muktár basa a szultán endedelme nélkül hagyta el állását, a mi a Jildiz palotában kinos hatást keltett. Ugy látszik, hogy Muktár basa közte és a Jildiz palota között támadt nézeteltérések és nagy fizetési hátralékok miatt hagyta el Egyiptomot.

Konstantinápoly, május 27. Gross, a keleti vasutak igazgatója, a Medsidje-rend nagy szalagját kapta a szultántól.

KÖZGAZDASÁG.

Permetezőgépek kiállítása.

Dicséretes és hasznos dolgot végzett a Bihar megyei gazdasági egyesület és a nagyváradi városi szőlőtelep kezelősege azon kiállítás megvalósításával, melyet vasárnap rendeztek a városi szőlőtelepen.

Be voltak itt mutatva az újabb szőlőbetegségek: a peronospora és az oidium elleni védekezésre szolgáló gépek és szerek, gazdag kiállításban.

A megnyitás vasárnap délelőtt 9 órakor ünnepélyesen ment végbe. A hegyi választmány elnöke: dr. *Sipos* Árpád meghívta dr. *Beöthy* László főispánt a kiállítás megnyitására.

Midőn a főispán megérkezett, már a

földművelésügyi miniszter kiküldötte és nagy számu előkelő közönség volt kint a telepen, a kik a főispánt megérkezéskor éljenzéssel fogadták.

Majd előlépett *Telegyi* József orsz. képviselő s a gazdasági egyesület és a hegyi választmány nevében üdvözölte a főispánt s talpraesit szép beszédben felkérte a kiállítás megnyitására.

Az üdvözlésre *Beöthy* László főispán röviden válaszolt. Meltatta a kiállítást célját, mint a szőlő kultúrára nagy befolyással levő intézményt. Üdvözölte a megjelenteket s a kiállítást megnyitotta.

A főispán beszéde után a vihar-ágyuval három lövést tettek.

Ezután a főispán körüljárta a kiállítási termest megtekintette nagy figyelemmel a 8 asztalon kiállított tárgyakat.

A kiállító gyárosok és készítőik megmagyarázták a gépek működését és szerkezetét.

Megszemlélték az udvaron kiállított vihar-ágyut.

A tárgyak szemlélete után permetező verseny volt, *Márkus* János hegybíró szakavatott vezetése mellett.

A verseny alkalmával úgy a főispánnak, mint a közönségnek igen tetszett egy, kisebb szőlőbirtokosok részére kiállított 5 ft-os permetező, mely egy egyszerű földmives találalmánya.

Rövid szünet után, melyet a hűs étkezésben töltött a közönség — hol *Fröhlich* János hentes szolgált fel kitűnő ételeket és italokat — az oidium elleni fúvógépeket mutatták be.

Délelőtt 11 órakor összegyűltek a kiállítók és *Balassa* István, a jury elnöke kihirdette a bírálatok eredményét.

E szerint a nyertesek a következők:

Arany érmet nyertek: »Geitner és Rausch cég« (Budapest).

Veréb István (Debreczen) »Sugár«-géppel.

Ezüst érmet: *Gebhardt* Rezső (Budapest) »Ruszczi«-val.

Hegedüs János (Mezőtur) »Vinczellér«-géppel.

Sotola Ernő (Budapest) »Simplex«-géppel.

Király Alajos (Budapest) »20 koronás«-géppel.

Arany Sándor (Székelyhid).

Bronz érmet: *Békey* Lipót (Aszód) »Hazai«-géppel.

Grünfeld Jakab (H.-M.-Vásárhely) »Honi«-géppel.

Grünfeld Jakab (H.-M.-Vásárhely).

Kénpör fúvókért (porzó gépek).

Arany érmet: *Király* Alajos (Budapest). háti kénpörfúvója.

Ezüst érmet: *Geitner és Rausch* »Vulkán« (Budapest).

Sotola Ernő »Simplex«.

Békei Lipót »Hazai«.

Gebhardt Rezső (Budapest) »Eckle«.

Bronz érmet: *Nagy* Ignác (Budapest) »Torpedó«.

Kézi fúvatokért: ezüstöt: *Király* Alajos.

Bronzot: *Király* Alajos »Kis Bojtos«-sal.

és végül *Sotola* Ernő.

A kiállításban részt vett még *Kugler* Albert vaskereskedő, aki a Mayfarth-féle »Symphonia« önműködő permetezőt állította ki. Ezen gép a legkiválóbb gazdák tapasztalata szerint a legfényesebb eredménnyel használható, mert szerkezete könnyen kezelhető, egyszerű, nincs kitéve a gyors romlásnak és az elért eredmény minden kívánalmat kielégít. A különböző kiállításokon rendkívüli sok kitüntetéset nyert. Kiállított ezenkívül *Kugler* Albert egy szintén jónak bizonyult, olcsó »Ausztia« permetezőt.

Igen csinos volt a *Kiss* Károly (Janky Antal utóda) kiállítása, a mely felölelte a permetezéshez, kénpörfúvóhoz szükséges anyagokat gazdag csoportozatban.

A gyárak és készítőkn kívül mint a kiállításban résztvevők, több tárgyak és eszközök bemutatásáért *Kugler* Albert, *Andrényi* Károly és *Kiss* Károly dicséret oklevelet, *Geitner* és *Rausch* pedig a viharágyu bemutatásáért jegyzőkönyvi köszönetet és elismerést nyertek.

A bírálatok eredményének kihirdetése után a főispán megköszönte a kiállítók közreműködését; a gazd. egyesületnek és hegyi választmánynak a kezdeményezését; — a bíráló és

rendező bizottságnak fáradozásáért elismerését nyilvánította.

A záró beszéd után a előlépett *Sotola Ernő*, az egyik budapesti cég képviselője és megköszönte a kiállító nevében Bihar megye és Nagyváradnak a hazai gépek iránti érdeklődését, különösen hangsúlyozta, hogy ezáltal a gazgatózóság nincs kitéve annak, hogy mindenféle utasok által ajánlott gépeket rendeljen, mert meggyőződhetett az alkalmas gépek egy minősége, mint működéséről és annak beszerzési ára felől. Köszönetét nyilvánította egyszersmint a bíráló bizottságnak, mely szakértelem, lelkiismeretesség és részrehajlatlanság tekintetében páratlan.

Ezzel a közönség éljenzése mellett, vele a főispán kezét fogott és a közönség széteszött.

Dr. *Bulyovszky József* polgármestert Komlóssy József gazd. tanácsos képviselte. Jelen voltak a már említettek kivül *Szirmay* miniszteri biztos, dr. *Sipos Árpád*, dr. *Molnár Imre*, *Balassa István*, *Márkus János*, *Weingartner Andor* stb.

A kiállítás alkalmából a telephez vezető utakat fellobogózták.

Új kauczióképes értékpapír. A m. kir. belügyminiszter rendelettel tudatta Bihar-vármegye alispánjával, hogy az Országos központi Hitelszövetkezet 1000 koronás névértékű alapítványi üzletrészszegei a közigazgatás egyes ágazatainál a névérték 70 %-ig biztosítékul elfogadhatók.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul. eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

	Budapest, május 28.
Osztrák hitel	714.50
Magyar hitel	715.—
Allamvasut	651.—
Rimamurányi	550.—
Magyar jelzálog	455.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

	Budapest, május 28.
Buza októberre	8.08
Buza áprilisra	8.—
Új tengeri	5.61
Rozs okt.	7.35
Zab okt.	5.24
Káposzta, repce, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

	a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. május 28-án.
Magyar aranyjárdék 4%	95.75
Magyar koronajárdék	90.95
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	101.—
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	99.25
Magyar keletvasúti államkötvény 1876-ból	97.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	91.25
Italmérési jog megváltási kötvény	98.25
Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	92.50

Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	158.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	188.25
Osztrák járdék papirban	97.—
Osztrák járdék ezüstben	96.75
Osztrák járdék aranyban	96.—
Osztrák korona járdék	96.—
Osztrák államsorsjegyek	185.—
Osztrák magyar bankrészevény	17.70
Magyar hitelbankrészevény	716.—
Osztrák hitelintézet részevény	715.50
Párisi vista	96.25
20 frankos arany (Napoleon d'or)	19.24
Németbirodalmi márka	118.25
London vista	242.35
20 márkás arany	28.66

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Zongora-gyár Budapesten.

FIÓK-ÜZLET:
A rad.
Győr.
Kolozsvar.

THÉK ENDRE

FIÓK-ÜZLET:
Szeged.
Temesvár.
Kassa.

BUDAPEST és NAGYVÁRAD.
Üllői-ut 66. sz. Kolozsvari-u. 4. sz.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy
nagyváradfi fiók zongora-raktáram

mely eddig Fő-ut Széchenyi-szálloda alatt létezett, most **Kolozsvari-u. 4. sz.** alá a vezetésével megbízott **Vomácska József** zenetanár ur saját lakására helyeztem át. — Raktáron mindig nagy választék áll a t. közönség rendelkezésére

zongora-gyártmányaimból.

Gyártott **zongoráim** nemcsak bel-, hanem külföldön is a legnagyobb keresletnek örvendenek, minőségükért szavatolok. Hogy zongoráim mennyire kiállják a versenyt a külföldi gyártmányokkal, bizonyítja az is, hogy az ország valamennyi nevezetesebb zeneintézteiben, így az orsz. magy. zene-akadémiában is kizárólag a **THÉK-féle zongorák** használatosak.

A n. é. közönség látogatását kérve zongora-termembe, maradok kiváló tisztelettel

Képes árjegyzékkel kívánatra szolgálunk.

THÉK ENDRE.

Zongora-gyár Budapesten.

Gróf Andrássy és gróf Almásy-féle csemege-vaj.

Főraktárt tartok:

MARTEL COGNACBÓL,

KUGLER (GERBEAUD) udvari cukrász összes gyártmányaiából,

Továbbá:

Borszéki, Bikszádi, Szlatvini

vizekből és a világhírű *Vásártelki Morsóból*, mely csuszbantalmak ellen pótolhatatlan gyógyhatással bír.

Tisztelettel:

Kádár János.

Paliszulfin mosópor egyedüli eladása.